

Heydər Əliyev və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Bir əsrlik şərəfli tarixini arxada qoyan Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin son 50 ilinin inkişafı Ulu Öndər Heydər Əliyevin və onun siyasi varisi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin titanik fəaliyyəti ilə bağlıdır. İnkışafımızın memarı, müstəqillik konsepsiyasının müəllifi, Azərbaycan ruhunun simvolu olan Ulu Öndər siyasi hakimiyyətinin birinci dövründə ayrı-ayrı vaxtlarda 5 dəfə Pedaqoji Universitetə gəlmiş, 14 avqust 1978-ci ildə isə Bolqarıstan Xalq Respublikasında əmək semestrində (Tələbə inşaat dəstəsi) iştirak edən universitetimizin tələbələri ilə Sofiya şəhərində görüşmüş, gənclərə əməkdə və təhsildə müvəffəqiyyətlər arzulamışdır. 1969-cu ildə Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi seçilən Heydər Əliyev qısa bir müddətdə iqtisadi, siyasi, sosial sahədə olduğu kimi, elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafının strategiya və taktikasını hazırladı və həyata keçirilməsinə bilavasitə rəhbərlik etdi. Cəmiyyətin mənəvi inkaşafına, milli şürurun oyanışına, milli özünüdərk prosesinin güclənməsinə misilsiz töhfələr verdi. Azərbaycanı İttifaq məkanında 1922-ci ildən bu yana nail olmadığı ən yüksək mərtəbəyə qaldırdı. Milli tərəqqinin mühüm şərti olan təhsil Ulu Öndərin bilavasitə diqqət və qayğısı sayəsində sürətlə inkişaf etməyə başladı.

2023 – “Heydər Əliyev İli”

Heydər Əliyevin ADPU-ya ilk gəlişi

1971-ci ilin dekabrında Pedaqoji İnstytutun kommunistlərinin ümumi yığıncağı keçirildi. Yığıncaqdə respublika ali məktəblərinin rektorları ve partiya təşkilat katibləri da iştirak edirdi. Ümumi yığıncaqdə institut partiya komitəsinin katibi İ.Süleymanov "Azərbaycan KP MK-nın Oktyabr plenumu və Azərbaycan Pedaqoji İnstytutunun partiya təşkilatının qarşısında duran vəzifələr" mövzusunda məruzə etdi. Sonra Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi Heydər Əliyev Sov.İKP XXIV və Azərbaycan KP-nin XXVIII qurultaylarının qərarlarının həyata keçirilməsi sahəsində respublika ali məktəblərinin və bütün kollektivin qarşısında duran vəzifələri geniş təhlil edərək dedi: "Ali məktəblərə qəbulun təşkilini yaxşılaşdırmaq və ali məktəblərdə təlim-tərbiyə işini tek-milləşdirmək sahəsində müəyyən işlər görülmüşdür. Lakin bu sahədə hələ çox işlər görmək lazımdır. Biz çalışmalıq ki, hər bir ali məktəb müəllimi nümunəvi mütəxəssis olsun, son dərəcə təmiz və əqideli bir insan olsun. Elə insan ki, tələbələr onun kimi olmağa çalışınlardır, ondan nümunə götürsünlər". Heydər Əliyevin məruzəsi kollektivin qüvvəsinin institutda tədris və elmi işlərin keyfiyyətini yüksəltməyə, yüksəkxitəslə müəllim kadrları hazırlamağa, tələbələrin təhsil-tərbiyəsini günün tələbləri səviyyəsində qurmağa, institutda mənəvi-psixoloji mühiti yaxşılaşdırmağa istiqamətləndirilməsində mühüm rol oynadı. Həmin il institutda tələbə yataqxanası istifadəyə verildi. Yeni kafedralar yaradıldı, tədris laboratoriya və emalatxanaları zəruri avadanlıqlarla təchiz edildi.

← Övvəli səh.1

50 illik yubiley: keçirmək mümkün olacaqmı?

Azərbaycan K(b)P MK-nin 1946-ci ilin may ayının əvvəlində keçirilən iclasında "V.I.Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstytutun 25 illik yubileyi haqqında" məsələnin müzakirəsində institutun 25 illik fəaliyyəti yüksək dəyərləndirildi, yubileyin tentənəli şəkil-də keçirilməsi ilə bağlı hazırlanın layihənin ilkin variantı bəyənildi. Pedaqoji İnstytutun 25 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycan K(b)P MK katibi M.C.Bağırıov ÜİK(b)P MK-nin katibi A.A.Jdanova bununla bağlı məktub ünvanladı. Lakin Azərbaycan K(b)P MK-nin təşəbbüsü ÜİK(b)P MK tərəfindən dəsteklənmədi, yubileyin keçirilməsinə icazə verilmədi. 1946-ci ildə Pedaqoji İnstytutun yubileyinin keçirilməsinə Moskvanın icazə verməməsi 50 illik yubileylə də bağlı suallar yaratmışdı: yarıməsrlik yubileyi keçirmək mümkün olacaqmı?

Yubiley ənənələrinin yaranması

Heydər Əliyev siyasi hakimiyətə ilk gəlisi ilə digər sahələrdə olduğu kimi, ali təhsil sahəsində də yeni ənənələrinin yaranmasının əsasını qoymuş. 1969-cu il noyabrın 1-də ADU-nun (BDU-nun) yaradılmasının 50 illiyi münasibəti ilə möhtəşəm yubiley tədbirinin keçirilməsi Pedaqoji İstututun 50 illik yubileyinin keçirilməsinə münbit zəmin yaratmışdır. 22 oktyabr 1971-ci ildə Pedaqoji İstututun rektoru Haşim Ağayev istututun 50 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycan KP MK-nin elm və təhsil şöbəsinə məktub ünvanlaşdırı. 2 fevral 1972-ci ildə Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən Azərbaycan KP MK Büro iclasında “Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İstututunun 50 illiyi haqqında” məsələ müzakirə olundu. Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyinin 1972-ci ilin mayında ADPİ-nin 50 illiyinin keçirilməsi ilə bağlı təklifi qəbul edildi. Heydər Əliyevin təklifi ilə yubiley komissiyası yaradıldı. Komissiyanın tək-

liflərinə uyğun olaraq yubileyə kimi Pedaqoji İnstitutun 50 illiyi ilə bağlı xeyli görüşlər, elmi sessiyalar və konfranslar keçirildi.

Təntənəli yığıncaq

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun 50 illiyi şərəfinə təntənəli yığıncaq 2 mart 1973-cü ildə indiki

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Mədəniyyət Mərkəzində keçirildi. Tədbiri giriş sözü ilə yubiley komissiyanın sədrini, Azərbaycan SSR Nazırı Sovetinin sədrinin müavini Kamran Hüseynov açdı. Azərbaycan KP MK-nın I katibi Heydər Əliyev kollektivi Qurmuşlu Əmək Bayrağı ordeni alması münasibəti ilə təbrik edərək dedi:

“Bu gün institutun yarıməsrlik yolu yekun vurarkən biz... sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycan mədəniyyətinin qazandığı çox böyük müvəffəqiyyətləri iftixar hissi ilə qeyd edirik. Sizin institutunuz böyük və şan-

çox pedaqoji fənlər üzrə Azərbaycan dilində orijinal dərsliklər, iri monoqrafiyalar və dərs vəsaitləri yazımlılar”.

Pedaqoji və elmi-pedaqoji kadr hazırlığında rus və azərbaycanlı müəllimlərin əməyini yüksək qiymətləndirdi. Heydər Əliyev daha sonra dedi: “Gələcək müəllim kadrlarının elmi həzirlıq və peşə ustalığı səviyyəsini əzmlə yüksəltmək... institutun professor-müəllimlərinin müqəddəs borcudur. İstifadəçi çalışmalıdır ki, onun məzunları daim öz üzərlərində işləməyə və təkmilləşməyə, biliklərini artırmağa və təzələməyə, ixtisaslarını yüksəltməyə həqiqi hərəkətlərə həsr etməyə

li yol keçmişdir. Nəriman Nərimanoğlu imzaladığı dekretdə deyildiyi kimi, pedaqoji institutun məqsədi "vahid səltməyə tələbat hiss etsinlər". Azərbaycan KP MK-nın I katibi Heydər Əliyev çıxışının sonunda

Heydər Əliyev və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

V.İ.Lenin adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə təltif edilməsi haqqında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanının mətni ilə yubiley iştirakçılarını tanış edərək gurultulu alqışlar altında ordeni Pedaqoji İnstitutun bayrağına sancdı.

Ulu Öndər Heydər Əliyev çıxışı-nın sonunda müəllim kadrları hazırlanmasında xidmətlərinə görə institut professor-müəllimlərinin bir qrupuna Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasəti Heyətinin Fərmanı ilə fəxri adaların ve Fəxri fərmanların verildiyini bildirək dedi: "İcazə verin, institutun professorlarını, müəllimlərini, tələbələrini, bütün əməkdaşlarını yarıməsrlik yubiley, yüksək hökumət mükafatı ilə bir daha təbrik edim və əziz yoldaşlar, sizə möhkəm cansağlığı, səadət və xoş güzəran, yeni müəllim kadrlarının hazırlanmasında və tərbiyə edilməsində böyük yaradıcılıq müvəffəqiyyəti arzulayım".

Təltiflər, mükafatlar

Respublikada müəllim kadrlarının hazırlanmasındakı xidmətlərinə görə V.I.Lenin adına Qırmızı Əmək Bayrağı ordenli Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstytutunum 50 illiyi ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 2 mart 1973-cü il tarixli Fərmanı ilə institut əməkdaşlarından M.Vəkilov, Ə.Dəmirçizadə, C.İbrahimov, H.Qədirov, R.Qafarova, M.Muradxanov Əməkdar elm xadimi, Z.Cahangirov Əməkdar iqtisadçı, 11 nəfər Əməkdar müəllim fəxri adına layiq görüldülər. 42 nəfər isə Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edildi.

Yubiley tədbirində kollektiv adından rektor, professor Haşim Ağayev, professor Zəhra Şahtaxtinskaya və tə-

artıq ali təhsilli mütəxəssis hazırlanmışdır. İnstitutun yetişdirmələri inzibati respublika həyatının bütün sahələrində fəal işləyirlər. İnstitut tərəfindən hazırlanmış və indi xalq maarifi sahəsinin də çalışın mütəxəssislər 60 il ərzində respublikanın gənc nəslinin telim və tərbiyəsi işində, demək olar ki, əsas aparıcıdır. Eyni zamanda institutun yetirmələri elmi tədqiqat institutlarında, müxtəlif müəssisələrdə, mədəniyyət sahəsində və başqa sahələrdə müvəffəqiyətlə fəaliyyət göstərirlər. Demək olar, respublikada elə bir güşə yoxdur ki, institutun diplomunu almış mütəxəssislər orada işləməsinlər. Sizin yetişdirmələriniz hər bir şəhərdə, hər bir kənddə yaşayır və çalışırlar, hər bir məktəbdə işləyirlər.

Ali məktəbinizin yubileyinin qeyd edilməsi respublikada ümumxalq bayramı olmuşdur. Bu yubileyi qeyd edərək hər bir kəs öz şəxsi həyatında institutun rolunu böyük iftixar hissi ilə xatırlayır və qeyd edir. İnstitutda professor və müəllimlərin böyük kollektivi çalışır və 60 il ərzində bu kollektivdə bir neçə nəsil deyişmişdir. İnstitutun bütün 60 illik yolu, onun indiki müvəffəqiyyətləri respublikanın partiya təşkilatlarını və bütün zəhmətkeşlərinin ürəkdən sevindirir. Sizin nailiyətləriniz göz qabığındadır və biz bunları

50 illiyi ilə oləqədar olaraq və müəllim kadrları hazırlanmasında böyük xidmətlərinə görə V.İ.Lenin adı ilə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə təltif olunmuşdur. O vaxtdan 10 il keçmişdir.Bu müddətdə sizin ali məktəbiniz yeni müvəffəqiyətlər qazanmış ve deyə bilərəm ki, 70-ci illərdə onun fəaliyyəti daha da güclənmiş, daha səmərəli və daha faydalı olmuşdur. Bütün respublikanın həyatında son 10 ildə

baş vermiş müsbət dəyişikliklərdə institutun rolunu böyük razılıq hissi ilə qeyd edirik. İndi institutunuz Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur. Mən səmimi qəlbən sizi bu mukafat münasibəti ilə təbrik edir və ona sizə təqdim etmək istəvirəm”

Ə və institutun yaradılmasının 60 il-
ci ilə əlaqədar olaraq 1 nəfər Əmək-
ər elm xadimi, 6 nəfər Əməkdar ali
məktəb işçisi fəxri adına layiq görül-
dü, 11 nəfər isə Azərbaycan SSR Ali
şəhərəveti Rəyasət Heyətinin Fəxri Fər-
mən ilə təltif edildi. Nəzərə alsaq ki,
bu bileydən az əvvəl Pedaqoji İnstitu-
tu 4 nəfər professoru (M.Cavadov,
Kərimov, A.Qurbanov, N.Paşayev)
və əməkdar elm xadimi, 4 nəfəri isə
(F.Abbasova, S.Əliyev, V.V.Popov,
Tarişverdiyeva) Əməkdar ali məktəb
işçisi fəxri adlarına layiq görülmüşdü.

Bilik yeganə meyardır

dur. Mən səmimi qəlibdən sizlə bu məsələni kafat münasibəti ilə təbrik edir və onu sizə təqdim etmək isteyirəm".

Ulu Öndər Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanının mətnini oxudu.

Sonra sözünə davam edərək dedi: "Müəllimlik işi həm şərəfli, həm də çətin işdir. Ali məktəb müəllimi olmaq, müəllimlər hazırlamaq, yəni müəllimlər müəllimi olmaq ikiqat şərəfli və eyni zamanda ikiqat məsuliyətlidir. Biz yaxşı bilirik ki, 65 min nəfərdən artıq müəllim hazırlamaq üçün professor və müəllimlərin bütün nəsil-ləri na qədər zəhmət çəkmişlər. Şadəm ki, Qırmızı Əmək Bayrağı ordennini da, respublikanın yeni yüksək mü-kafatını da sizə təqdim etmək mənə nəsib olmuşdur. Bu mükafatlar sizin böyük zəhmətinizə verilən yüksək qiymətdir. Bir daha sizi ürkədən təbrik edirəm, institutun bütün professorlarına, müəllimlərinə, tələbələrinə, bütün kollektivinə cənsərliyi, səadət, uzun ömür və böyük əmək müvəffəqiyyətləri arzuluyuram".

Təblərinə göndərən Heydər Əliyev yüksəkixtisasi, peşəkar kadrların hazırlanması məsələsinə də qayıçı ilə ya-naşırı. İrəli sürdüyü "Bilik yegane meyərdür" şüarı ali təhsil sahəsində ciddi yenidənqurma işlərinə təkan vermişdi. Subyektiv halların daha çox baş verdiyi ali məktəblərə tələbə qəbulunu obyekтив və şəffaf şəkildə həyata keçirilməsinə ciddi nəzarət edildi. Qəbul kampaniyasının həyata keçirildiyi avqust ayında Ulu Öndər əksər ali təhsil ocaqlarında şəxsən olur, professor-müəllim heyəti, abituriyentlər və onların valideynləri ilə görüşürdü. 1977 və 1981-ci illərin avqust ayında quruculuq işləri və tələbə qəbulu prosesi ilə yaxından tanış olmaq məqsədi-lə Pedaqoji İnstitutda olmuş, imtahanlatin obyekтив və şəffaf keçirilməsinə nəzarət etmişdir.

Pedaqoji İnstitutun kollektiv adından rektor, professor Afad Qurbanov, Coğrafiya fakültəsinin IV kurs tələbəsi, Lenin təqaüdçüsü Ruhəngir Məmmədova və qonaqlar çıxış edərək ali məktəbin fəaliyyətinə yüksək qiymət verdilər.

Yüksökixtisaslı elmi-pedaqoj kaderlerin hazırlanmasında yidmetle

ADPU-da Ulu Öndərin xatirəsi abadılásdırılıb

Heydər Əliyevin ırsında Vətən sevgisi, Azərbaycan sevgisi, azərbaycançılıq hissi, xalq, millət sevgisi, dil sevgisi, milli mədəniyyət sevgisi, xalqına, dövlətinə sədaqət hissi mühüm yer tutur. Bu ırsın qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılması, hər bir gəncdə azərbaycançılıq hissiniñ formalşdırılması ən vacib şərtlərdən biridir. Ulu Öndərin xatirəsinə hörmət və ehtiram olaməti olaraq universitetimizin foyesində abidəsi qoyulmuş, “Heydər Əliyev məktəbinin lektoriyası” və Heydər Əliyev Mərkəzi yaradılmışdır. Mərkəzin nəzdində 2007-ci ildən Heydər Əliyev Muzeyi fəaliyyət göstərir. Mərkəzdə və Muzeydə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətini eks etdirən kitablar, məcmuələr, jurnallar, fotosəkillər, arxiv sənədlərinin surətləri və digər eksponatlar saxlanılır. Mərkəzin əsas vəzifəsi Ümummilli Liderə aid materialları sistemləşdirmək və nümayiş etdirməkdən, müvafiq mövzularda tədqiqatlar aparmaqdan, müxtəlif səpkili tədbirlər keçirməklə Ulu Öndərin zəngin həyat yolumu, ideya-nəzəri ırsını və nehəng dövlətcilik təcrübəsini, universitetin əməkdaşları, tələbələri və qonaqları, tərəfdəşlər etdiyi ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında təbliğ etməkdən ibarətdir. Hər tədris ilində olduğu kimi, Ulu Öndərin 100 illik yubileyi ərəfəsində də təsdiq edilmiş iş planı və qrafik əsasında “Heydər Əliyev dörsələri”, konfranslar, seminarlar, “dəyirmi masa”lar, diskussiyalar, müsabiqələr, bilik yarışları keçirilir, dinişyicilərə Ümummilli Liderin həyat və fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat verilir. Heydər Əliyevin ırsının dərinində öyrənilməsi, dövlətcilik siyasetinin, azərbaycançılıq ideologiyasının tədqiqi, təbliğ və tədrisi ADPU-nun professor-müəllim kollektivinin ən üməd vəzifələrindən biridir.

Fərrux RÜSTƏMOV,
*ADPU-nun İbtidai təhsilin pedaqogikası kafedrasının müdürü,
pedaqoji elmlər doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi*